Štev. 28. Leto LXVI. V Ljubljani, 15. julija 1926. Poštnina plačana v gotovini.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino. reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1·50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana" ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2·50 od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Rezolucije*

prihvaćene jednoglasno na proljetnoj skupštini Učiteljskega društva „Jedinstva" za grad Zagreb i okolico u Dugomselu od 22. maja 1926.

I.

Brzojavni apel Njeg. Veličanstvu Kralju:

Učiteljsko društvo »Jedinstvo« za grad Zagreb i okolicu sa svoje brojno posjećene redovne proljetne skupštine u Dugomselu, danas, podnoseći pred slavni prijesto Karadjordjevića i ovajput uvjerenje o prokušanoj i nikad ne pokolebanoj odanosti i ljubavi svojih članova prema Vašem Veličanstvu i cijelom uzvišenom Kraljevskom Domu kao i prema našem državnom i narodnom jedinstvu, u najistinskijoj lojalnosti primorano je da svoga uzvišenog Vladara umoli za ustavnu zaštitu ispred tolikih progonstva za državu i narod najzaslužnijih članova Udruženja Jugoslavenskoga Učiteljstva Hrvatske i Slavonije, a posebno i mnogih članova ovoga društva, što su u posljednje vrijeme izvršena u Ministarstvu Prosvjete bezrazložno i bez ikakve potrebe a na silnu štetu i poniženje ogromnoga broja oduvijek nacijonalno i domoljubno opredijelenih porodica, što je najjelo nesumnjivu i osjetljivu štetu prosvjetnomu i nacijonalnom sredjivanju u ovim krajevima.

II.

Naša prosvjetna politika pošla je u posljednje vrijeme putem, koji se udaljuje od onih ideja, na kojima je naša država izgradjena i na kojima treba da se i dalje prema garancijama Ustava razvija. Takav pravac prosvjetne politike vodi, sudeći po pojavama, što se očituju u narodu, do nesumnjive prosvjetne i nacijonalne desorganizacije.

Stručno je utvrdjeno, da je naše osnovno školstvo u krajevima, gdje se ta prosvjetna politika naročito i forsirano provodi, na svom moralnom nivou, pa u svom uzgojnom i nacijonalno-obrazovnom utjecaju u jednoj godini vrlo mnogo izgubilo od svoje nekadašnje vrijednosti, i opće je uvjerenje, osobito u širokim narodnim slojevima našega grada i sela, da će ovo stanje, ako mu se zavremena ne stane na put, **dovesti do narodnoga nepovjerenja u državno školstvo, posebno do nepovjerenja u našu duhovnu unifikaciju, koja čini prvi i bitni osnov bolje budućnosti zemlje.**

Učiteljstvo Zagreba i okolice udruženo u Udruženju Jugoslavenskoga Učiteljstva i prožeto oduvijek iskrenom i prokušanom željom i nastojanjima za realizovanjem istinskih i dobro shvaćenih interesa države i naroda, skreće još u pravo vrijeme pažnju svim državnim faktorima i cijeloj našoj javnosti na sve teške pojave, **koje na nekim mjestima već dobivaju karakter boljševiziranja naše narodne sredine u prosvjetnom i socijalnom pravcu.** Ovom prilikom se ujedno ukazuje na upravo skandalozne postupke s učiteljstvom UJU, posebno sa članovima ovoga društva, gdje se — na užas i sramotu pred cijelom zemljom i svim kulturnim svijetom — udarilo na stotine najboljih prosvjetnih radnika i najodanijih i najsigurnijih stupova naše državne misli, i to na način koji dosad nije zapamćen ne samo u našoj narodnoj državi, nego ni za najreakcionarnijih režima nekadašnje tudjinske vlasti. Naročito je pred svom svijetlom prošlosti i najidealnijim interesima našega naroda za sva vremena neopravdano i neshvatljivo, da su toliki najsposobniji i najnapredniji naši prosvjetni radnici morali sa svojim porodicama da podnesu stradanja od strane državne vlasti **zato, što su kao članovi UJU uvijek, bez obzira na svoje lične interese, odlučno stajali na braniku državne misli i propagirali ljubav prema našem uzvišenom Vladaru i jedinstvu naroda.**

III.

Kod napriied pomenutih promjena u prosvjetnoj politici i kod svih gonjenja članova UJU, i ovoga društva, koji su potresli i samim osnovima našega Udruženja, centralna uprava Udruženja u Beogradu nije mogla ne samo da zaštiti svoje članove, ma i u najskromnijoj mjeri, nego nije o pravoj svrsi takva vođenja prosvjetne politike obaviještena dovolino ni naša javnost, niti su na svu pogubnost ovih dogadjaja na vrijeme upozoreni bili glavni mjerodavni državni faktori, t. j. Njegovo Veličanstvo Kralj, državna vlada i Narodna Skupština, a što se moglo i moralo učiniti, ako ne drugim načinom, a ono sazivom vanredne skupštine Udruženja u prestonici. Naročito je žalosno po ugledu i ideologiju UJU, da se bez krajnjega otpora dopustilo preuzimanje svih položaja u prosvjetnoj hijerarhiji ljudima koji su najveći protivnici našega Udruženja i prokušani neprijatelji njegove ideologije, jednake u svemu samoj ideologiji našega državnog bića.

Skupština smatra na osnovi dubokoga razmatranja, da se ovim ubija cijena i samoga opstanka UJU.

IV.

Ovo učiteljsko društvo drži, da je upravo s razloga navedenih u predjašnjim tačkama a naročito poradi obrazovanja radne snage i sposobnosti Udruženja za uspješnu odbranu prosvjetnih interesa, pa i za opravdanu zaštitu njegovih članova potrebno:

1. Uredjenje naše staleške organizacije da se u prvome redu podvrgne temeljitu studiju i svestranomu raspravljanju, kako bi se moglo pristupiti rješenju, koje će potpunije zadovoljiti naše nacionalne, prosvjetne i staleške potrebe. S obzirom na to, što još prosvjetne prilike naše države nijesu normirane jednim jedinstvenim školskim zakonom držimo, da je danas još preuranjeno kazati definitivnu riječ o reorganizaciji našega Udruženja. K tome dielu moći će se sa sigurnom nadom u uspjeh pristupiti istom onda, kad se normiraju prilike i s njima rad našega Udruženja, s današnje njegove osnovice; kad njegova predstavništva u pojedinim krajevima naše države do kraja izvrše privodjenje učiteljstva u opću stalešku organizaciju i, naposljetku, kad se jasno pokažu pravci njegova djelovanja za budućnost.

2. **Reorganizaciji Udruženja moći će se pristupiti definitivno istom onda, kad se naše opće političke prilike toliko srede, da se bude moglo govoriti o jednom stalnom pravcu prosvjetne politike koga danas nema niti s obzirom na nastavu niti s obzirom na učiteljstvo.**

Današnje nas iskustvo poučava jasno, da pojedini predstavnici najviše školske vlasti, čija je riječ odlučna za čitavu državu, imadu obično pred očima samo jedan dio njezin i prosvjetne prilike u njemu, dok sve ostale puštaju s vida. Pored toga i samo učiteljstvo pojedinih krajeva gleda isto ovako parcijalno na naše prosvjetne prilike pa vrlo rijetko smatra općom staleškom stvari ono, što se dogadja u prosvjeti i u učiteljstvu drugih krajeva. Potrebno je, dakle, da naše Udruženje svojim sredstvima obrazuje učiteljstvo naše države **u duhu prosvjetnoga i staleškoga jedinstva, tako, da svaki član staleža osjeća jednako sve, što se dešava na području prosvjetnom bilo na kome mjestu naše države, pa da to uzima svakiput i kao svoju stvar i da prema njoj zauzme objektivno stajalište.** Da se ovaj znamenit zadatak izvrši do kraja, potrebna su još predstavništva Udruženja u pojedinim krajevima države, sa zadatkom, da učiteljstvo svoga kraja uvode u stalešku cjelinu i obrazuju u jedinstvenome staleškom duhu.

3. U najužoj vezi s ovim zadatkom naše organizacije tražimo, da se naše Povjereništvo u Zagrebu pa i izvršni kao i glavni odbor našega Udruženja zauzmu na svim odlučnim mjestima za one naše članove, koji su upravo poradi ovakve nejedinstvene školske politike postradali pretrpjevši neopravdane dosad nečuvene moralne i materijalne udarce. Za njih tražimo potpunu zadovoljštinu, jer su se oni na svojim mjestima u školstvu i učiteljskim organizacijama založili za onaj pravac prosvjetne politike, koji je naše Udruženje, u saglasnosti s duhom i zahtjevima naše državne misli, od prvoga dana propagiralo, a koji su i naše prosvjetne vlasti i njihovi predstavnici prije isticali, zastupali i provodili. Izvršni odbor našega Udruženja neka nastoji, da prevlada u prosvjetnoj politici jedinstvenost prema našim općim narodnim potrebama i ciljevima, pa neka tim svojim radom zauvijek spriječi ovako nejednako i prema tome nepravedno vođenje prosvjetne politike. **Radi toga je potrebno, da Udruženje postane faktorom, koji će biti pravi prosvjetni, stručni i stalan autoritet u našoj nacijonalnoj državi.** Dotle pak neka one ponižene i uvrijedjene, koji su se založili na svakome mjestu našega javnoga života za ovu osnovnu ideju vodilju, šta se ističe u jedinstvu naroda, njegove prosvete i države, povrati na one položaje i na ona mjesta, koja su po svome radu i po svojim sposobnostima, a naročito i po svojim nacijonalnim osjećajima zauzimali i zavrijedili i time pridonijeli sa svoje strane sredjivanju prilika u našoj državi. Njihov rad treba bar naknadno da se nagradi, a pretrpljena moralna i materijalna šteta da im se reparira.

V.

S navedenih razloga najodlučnije se osudjuje zloupotreba autoriteta državnih vlasti, naročito prosvjetnih u svrhe organizovanja separatističkih učiteljskih društava u Hrvatskoj i Slavoniji, uz istovremena progonstva organizacija UJU u ovim krajevima, pa se upozorava javnost i svi merodavni faktori, da je takvo djelovanje vrlo opasno po samu našu državnu misao i narodnu konsolidaciju.

* Na želju poverjeništva UJU Zagreb priobčujemo gornje resolucije, ki jih je osvojil ožji sosvet pov. UJU Zagreb, a k dopisu pripominjamo, da se stališče hrvatskega učiteljstva ne krije povsem z naziranjem in stališčem ki ga zavzema novi pokret slovenskega učiteljstva **Uredn.**

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

45. Grosuplje, osnovna šola: Priredili so dve igri. — Porabili so 472.25 Din za nakup knjig za šolarsko knjižnico. — Napravili so izlet na Tabor.

46. Preska, osnovna šola: Sodelovali so pri Sokolu in pri Prosvetnem društvu. — Napravili so izlete v Žlebe in Goriče.

47. Vič, osnovna šola: Članice so nastopile v igri »Trnuljčica«. — Napravili so izlete k slapu Peričnik in na Rožnik.

48. Vrhnika, osnovna šola: Na Vidov dan so priredili igro »Kralj Matjaž in peli »Vino in voda«. — Delali so izlete v gozd in okolico.

49. Novo mesto, deška osn. šola: Priredili so v januarju 1925 trikrat igro »Petrčkove poslednje sanje« s petjem in plesom. Čisti preostanek nad 5000 Din se je porabil za šolarsko knjižnico, ki šteje nad 400 vezanih knjig. V aprilu 1925 je Podmladek priredil cvetlični dan, kojega čisti dobiček 1529.50 Din se je porabil za nabavo šolske lekarne, nogometa in krokeja. — Predavali so ob priliki razdelitve ameriških daril.

Sodelovali so pri Družbi sv. Cirila in Metoda, pri Kolu jugoslov. sester in pri Sokolu. Delali so izlete v bližnjo okolico.

50. Novo mesto, dekliška osnovna šola: Priredile so tri igre. Za denar, ki so ga donesle te igre, so kupile knjige za šolarsko knjižnico. Dalje so sklenile kupiti veliko žogo in vrv za skakanje. Sodelovale pri Sokolu, Družbi sv. Cirila in Metoda, Jugoslovenski Matici in Kolu Jugoslovanskih sester. Napravile so izlete na Gorjance, v Šmarjetno, na Toško goro in v Hmelnik.

51. Novo mesto, trgovska šola: Sodelovali so pri različnih društvih in napravili izlete v okolico.

52. Novo mesto, državna realna gimnazija: Priredili so igro »Mogočni prstan« in predavanje o Esperantu. — Nabavili so dijaku suknjo. — Ustanovili so sekcijo nogometa, hazene in tenisa. — Poslali so dopise nekaterim gimnazijam v Jugoslaviji, ki so bile navedene v »Glasniku«. — Napravili so izlete v bližnjo okolico.

53. Šmihel pri Novem mestu, zasebna dekliška osnovna šola ubogih šolskih sester de Notre Dame: Priredile so tri predavanja, sklenile pospeševati protialkoholno gibanje in skrb za telesno zdravje. — Napravile so izlete po Sloveniji.

54. Šmihel pri Novem mestu, zasebna dekliška meščanska šola ubogih šolskih sester de Notre Dame: Imele so tri predavanja. Sklenile so pospeševati protialkoholno gibanje in skrb za telesno zdravje. — Napravile so izlete po Sloveniji.

55. Lesce, osnovna šola: Ogledali so si v Tržiču čevljarijo, predilnico, papirnico in fužine. Napravili so zlet v Ljubljano

56. Celje, deška osnovna šola: Priredili so božičnico, eno predavanje za Podmladek in tri skioptične predstave.

57. Celje, dekliška osnovna šola: Priredile so božično obdaritev, pet predavanj s skioptičnimi slikami, cvetlični dan in deklamacije na Vidov dan. — Dopisovale so s Koprivnico in Ptujem. — Napravile so izlete na grče v bližnji okolici, n. pr. k razvalinam na Grad, na Tolsti vrh.

(Dalje prih.)

† Ivan Košar.

Da, še nebo je plakalo, ko je spremila dne 8. maja t. l. dolga vrsta žalujočih našega dragega nam tovariša-veterana g. Ivana Košarja, upokojenega nadučitelja pri Veliki Nedelji na zadnji poti iz Ormoža k Veliki Nedelji. Veličasten sprevod, kakršnega že dolgo ni videla Velika Nedelja, je pričal, da je umrl mož, ki ni bil čislan samo v vrstah svojih stanovskih tovarišev in tovarišic, ampak je imel tudi nebroj hvaležnih čestilcev(k) v najširjih plasteh naroda svojega delovnega okoliša. V dobi svojega tridesetletnega plodonosnega učiteljevanja je vzgojil pri Vel. Nedelji dva roda. Koliko je danes v velikonedeliski župniji dobrih in naprednih gospodarjev, ki so dobili od pokojnika trdno podlago za nadaljno izobrazbo in delovanje v pošolski dobi! Koliko je inteligentov, ki zavzemajo danes odlična mesta v državni, duhovski in privatni upravi, katerim je bil umrli Ivan Košar učitelj, buditelj in blagonaklonjeni podpornik! Vsi, vsi so iz srca hvaležni svojemu dobremu učitelju in izgovarjajo njegovo ime s spoštljivostjo, s ponosom.

Blagopokojnik ni bil smotreno delaven samo v svojem razredu, njegova glavna naloga, njegovo prvo vzgojno

VI.

Poziva se učiteljstvo Hrvatske i Slavonije, udruženo u UJU da svim zakonskim sredstvima spriječi svakoga, koji dira u idejne i opravdane stvarne interese ovdašnjih naših organizacija i njihovih članova, pa da izdrži junački i do kraja svaku borbu s nesavjesnim progoniteljima, nesumnjivo je, da je konačna pobjeda naša. **U ovoj borbi udruženo učiteljstvo ovih krajeva očekuje punu solidarnost i iskrenu potporu svega udruženoga učiteljstva zemlje jer se budućnost stvara samo na moralnom pravilu da i drugi dijelovi narodne zajednice moraju priteći u pomoć, kad jedan dio te zajednice stradava u borbi i pritišten grubim nasiljem postaje ugrožen. Naročito u današnjoj borbi ti nezainteresovani dijelovi treba da su načisto stime, da se ta borba vodi oko održanja ili napuštanja opće naše narodne i staleške ideje u ovim krajevima, pa stoga to nikako nije obična raspra nekoga užeg političkog karaktera, u kojoj treba da se depolitiziraju učiteljski redovi nego bi naprotiv takva »depolitizacija« značila potpuno likvidiranje ideja i organizacija UJU ovdje i njihovu kapitulaciju pred separatizmom.**

Še enkrat — kulturni pionirji.

V 26. številki »Učit. Tov.« piše tov. B. Medveščček med drugim tudi sledeče: »Kdo je kulturni pionir narodov? Menda le tisti, ki je ž njim, ki razume njegove težnje in je njegov organizator in vodnik v boju za njegove pravice. In to ne le z besedo, ampak z dejanji.« In v zadnjem odstavku svojega odgovora zanimiv stavek: »Je pa v nas vseh resna težnja, da to postanemo.« (Namreč kulturni pionirji).

Prišel sem z dežele kjer je bila ogromna večina učiteljstva istih nazorov in ne tajim, da sem bil tudi sam takšnega mišljenja in spoznal, da učitelj ne more biti in ne sme biti »kulturni pionir« na ta način, kakor se kulturno pionirstvo dandanes kaj rado pojmuje. In baš zato sem se oglasil pri debati o kulturnih pionirjih.

Ugotovitev, da je ogromna večina naroda v taboru ustvarjajočih, manjšina pa da živi na rovaš izkoriščanih — je točna. Vse to podpišem tudi jaz podpišem tudi procentualno razmerje (95% proti 5%!) — izkoriščanih in izkoriščujočih. Povedati pa moram, da naših današnjih ljudi ne moremo deliti na izkoriščane in izkoriščujoče, pač pa smemo reči, da le 5% je srečnih — ki druge lahko izkoriščajo. Povdarek leži na besedici le, kajti naša današnja generacija (vso čast izjemi!) se ne briga veliko za izkoriščanje, čuti pa, da je le malo srečnih, izkoriščevalcev in baš zato se kliče na boj od vseh krajev in koncev, kličejo tudi tisti, ki gojijo edino srčno željo: biti izkoriščevalci.

Kdor tega ne verjame naj se le zanima za potek boljševiškega pokreta na Ogrskem in bo imel dejstva in statistične podatke, ki bodo govorili glasno in neizpremenljivo!

Ne znamo kako bi bilo treba reči — hvala Bogu, ali — žalibog, da spadam med one ki so videli in ki so se prepričali, da narodno pionirstvo, kakor se da razumeti iz članka tov. Medveščka (t. j. kulturno pionirstvo idealistov) človeški družbi več škoduje nego koristi.

...Spominjam se na dneve, ko so pokali obroči tkzv meščanske družbe, videl sem, kako so se zganile velike mase izkoriščanih. Videl sem, kako so odpadali večstoletni okovi, videl sem kako so pogazili v blato vse — tudi izkoriščanim potrebne zakone. Slišal sem, kako je pel mrtvaški zvon privatni lastnini. Videl sem nepregledno množino dotlej izkoriščanih z orožjem v roki širiti staro pravdo. Brezobzirno je bilo vse proti postojankam, odkoder se je lahko izkoriščalo druge — mani srečne. In kulturni pionirji? Voditelji naroda? Stali so ob strani, ker je odpovedalo vsako »vodstvo« — in imeli smo vtis, da so na pohodu podzemeljske sile ki hočejo uničiti vse, kar sta z večstoletnim delom ustvarila človeški um in človeška roka. Jaz nisem med tistimi, ki brezpogojno sledijo vsaki tkzv. kulturni pridobitvi — saj se smatram za ponižnega učenca Tolstega, toda ko sem videl, da se gazi v blato vse da se le uničuje ter da brez brutalnega pritiska torej brez nasilja! — ne pride do iztreznenja, do takrat sem povedal svoj »mea culpa« — in iskal novo vsebino svojemu kulturnemu pionirstvu. Uvidel sem, da je evolucija, toda ta evolucija se ne podpira na ta način, da postane učitelj »organizator in vodnik v boju za narodne pravice in to ne z besedo nego z dejanji« — kajti na ta način se lahko pripravlja revolucija, pohod zgoraj omenjenih temnih podzemeljskih sil, katere le uničujejo, niso pa v stanju ustvarjati nobenih pozitivnih vrednot. In, pomislite baš učitelj bi stal v prvi vrsti uničevalcev?!

Ne rečem pa s tem da pustimo naše kulturno pionirstvo, da postanimo v boju, ki ga bojuje narod za svoje pravice — nevtralni. Baš nasprotno! Tudi jaz kličem da vsi v boj. Toda bojujmo se (meni bi bolj ugajala označba »delajmo«) z realnimi silami in na legitimnem kraju.

Učiteljstvu se kaj rado sugerira, da mora biti v vsaki vasi »voditelj« ter da naj bode ta »voditelj« — učitelj.

Ne pozabimo, da v vasi živijo kmetje mali obrtniki, delavci, torej ljudje, ki so v stalnem boju s prirodo in z dobro organiziranimi izkoriščevalci. V boju imajo veliko izkušenj imajo pa tudi neko podedovano sposobnost, s katero občutijo že vnaprej — od katere strani preti nevarnost. In tega dobro oboroženega kmeta, obrtnika, delavca naj vodi učitelj, zlasti učitelj še mlajši možakar ki pozna le sanisko sliko življenja iz šolskih knjig, o naporih, težavah in o radostih življenja — pravega življenja namreč! — pa niti pojma nima? Smešna zahteva!

Pomota je tudi to da v vasi mora biti »učitelj«. Ako bi zrevolucionirali vas, da bi tudi tam začeli biti razredni boj, no takrat bi se dalo govoriti o voditeljih, toda tudi takrat ne o voditeljih cele vasi, o voditeljih v vasi živečega naroda, nego le o voditelju tega ali onega razreda. (O tem bi lahko povedal svoje tov. Möderndorfer). Ne pozabimo da je vas v malem to, kar je država v velikem. V vasi sami so že tudi ostro diferencirani interesi močnih, srednjih in slabih. In te skupine bijejo svoj »razredni boj« — zato pa ne morejo imeti vsi skupnega voditelja. Lahko pa imajo osebo, ki glasno misli misli za vse in po potrebi resumira mišljenje večine. Toda to še ni voditelj!

Je pa eno torišče kjer je lahko učitelj voditelj, kjer lahko deluje kot organizator in bojevnik za staro pravdo in to torišče je — šola.

Otrok je najboljši izkoriščan stvor božji! Otrok nosi okove! Otrok ima le dolžnosti, pravic pa skoro nobenih! Otroka je treba rešiti, otroku je treba vrniti svobodo. Otroka je treba prekvasiti, da ne bo eden od 5% in ne eden od 95%, pač pa da postane človek navdušen in obenem ponižen prijatelj občekoristnega in nesebičnega dela.

V šoli bodimo pionirji naroda. Žalibog, ne naroda, kateri sedaj živi nego naroda kateri šele pride za nami. Če pa hočemo postati voditelji naroda, ki danes služi kruh, zlasti na ta način da si poprej naberemo še več knjižne učenosti, no takrat javno povemo, da ne pojmujemo bistva učiteljskega poklica.

Voditelji dandanes živečega naroda lahko postanemo v povsem primitivnih razmerah (v Sloveniji ne verujem da bi se dobila kakšna hribska vas...), kajti kakor sem že omenil, tudi v najmanjši vasi izključujejo skupnega voditelja diferencirani interesi ljudi. Voditelj gotovega »razreda« pa ne bom, tudi takrat ne, če je ta razred v večini, kajti prvo in najvažnejše torišče mojega dela je — šola, torej kraj kjer ni bogatih ni siromakov, kjer so le otroci, slabe, krepitve žejne otroške sile, nosilci delavci naše narodne in državne bodočnosti

Odkritosrčen človek bi povedal tudi to smo li zadosti močni za to delo — v šoli...? Za uradnike — da, toda da bi bili organizatorji in voditelji dela za svobodo otrok, o tem jaz za svojo osebo dvomim in naj pove svojo sodbo vsak ob tihi uri — sebi.

Lev Tolstoj pravi, da si ljudstvo želi izobrazbe. Meščanska družba in od nje nastavljeni učitelji pa tekmujejo, da bi zadostili tej kulturni želji in zanimivo dejstvo je, da narod to kulturo — gladko odklanja. On je hotel rešiti problem na svoj način. Poskusil je ustvariti tip pravega učitelja in pognal iz šole učitelja uradnika. Ogromnega dela se je lotil. Saj vemo vsi da njegovo dolgo življenje, ob njegovi nadarjenosti in predizobrazbi ni bilo zadostno za rešitev tega problema, mi še iščemo »vodstvo« izven šole?!

— Kulturni pionirji narodovi v šolo, v šolo vsi!

Turnišče, 3. julija 1926.

Julij Kontler.

Pokrajinska skupščina v Celju.

Vsled nepredvidenih ovir so se zborovalni lokali ob pokrajinski skupščini v Celju povsem preložili iz »Narodnega doma« v prostore Celjskega doma, kar naj blagovoli članstvo upoštevati. Istotako se bodo delile nakaznice za stanovanje in hrano po prihodu vlakov 16. in 17. t. m. — Le seje odsekov 16. t. m. se izvrše v mestni osnovni šoli.

— **Pravila UJU**. Zadnjič je po pomoti izostal sledeči člen: Čl. 29. **Članovi koji ne podmire članarinu do 1. juna nemaju prava učestvovanja na ovogodišnjim skupštinama.**

Splošne vesti.

— **Deklaracija**. Redakcija točk, ki jih je iznesel odbor Mežiškega učiteljskega društva v svoji »Izjavi«, natisnjeni v 15. številki »Učit. Tovariša« t. l. in ki bi bile primerne za razpravo v Celju.

I. Življenski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učiteljstvo v državi. To bodi naše Udruženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovske organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

II. Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovsko zaveden učitelj in vsakemu mora biti zajamčena v njej popolna svoboda vesti in mišljenja.

III. Kot edina od nas priznana organizacija je Udruženje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu, ne le članom.

IV. Organizacija mora varovati popolno neodvisnost na vse strani, prvič, da lahko paralizira kvarne vplive dnevne politike na šolstvo in drugič, da lahko zastopa interese šole in stanu napram vsakemu režimu.

V. Svojo moralno silo mora iskati organizacija v soskladu svojih zahtev z obče narodnim interesom ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

VI. Dolžnost organizacije je, da zastopa skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno ščiti državljanske pravice učiteljstva.

VII. Naloga organizacije je, da vzgajaj in navajaj članstvo k samostojnemu mišljenju. Odklanjamo zato v organizaciji vsako stremljenje po političnem ali duhovnem uniformiranju stanu in smatramo svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razmah organizacije.

Do najvernejšega izraza mora priti načelna smer organizacije v pisanju stanovskega glasila in najti v tem svojega najdoslednejšega predstavitelja in najodločnejšega borca.

VIII. Naše stremljenje naj gre za tem, da dvignemo stanovsko moralo, zavest in disciplino, ki mora temeljiti v jaki zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti.

IX. Organizacija si najresneje prizadevaj in v kolikor treba prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in ugled, da jo bo morala vsa javnost brezpogojno priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Iz realno političnih razlogov smo tudi vedno pripravljeni za solidarno zasto-

---

načelo je bilo delovanje na prosvetnem polju med narodom. »Učitelj mora iti med ljudstvo«, tako je vzpodbujal svoje mlajše tovariše pri vsaki priliki. Pokojni I. Košar je ustanovil pri Vel. Nedelji bralno društvo, ki je bilo pravo ognjišče in žarišče ljudske prosvete. Bralno društvo, čigar knjižnica je bila nastanjena v šolskem poslopju, je bilo zbirališče domačih kmečkih fantov in deklet, dijaštva velikonedeljskega okoliša in sosednih krajev. Izposojevale so se pridno knjige, vršila so se razna predavanja in uprizarjale pogostoma gledališke igre. Voditelj vsega duhovnega pokreta je bil nadučitelj I. Košar.

Kakor je iskal pokojni Košar vedno stike z ljudstvom, tako je imelo ljudstvo pri njem vsak čas neovirano in dobrodošlo zatočišče. Vsakemu je ustregel z nasvetom in dejanjem. Njegova pisarna je bila prava kancelarija ljudskega advokata. Pokojnik je posedal v njej dolge ure, cele dneve, razmišljal o raznih problemih, čital knjige, pisal ljudem razne prošnje in pritožbe ter pri tem svojem duševnem delu »uničeval« precejšnje množine viržink. Noben berač, noben nabirateli denarnih prispevkov za gospodarske, kulturne in karitativne namene ni odhajal od njega praznih rok, četudi je moral Košar dati zadnjo kronico iz svojega žepa, po potrebi tudi hlače same.

V svoji hiši je gojil iskreno slovansko gostoljubje. Ni bilo menda dneva, da ne bi bil kdo posetil Košarjeve družine. Kako so zažarila Košarju v zadovoljnosti še bolj njegova rožnata lica, če se je oglasil(a) pri njem tovariš(ica) Njegova mila in nad vse priljubljena družica Rezika in njegova vedno »luštna« svakinja Pepika sta postregli gostu z vsem, kar sta zmogli Košarjeva kuhinja in klet. Kakor je bil Košar sam zelo naobražen in dovtipen, tako je ljubil v svoji družčini inteligente in šaljivce. Dobrim dovtipom se je v svoji dobrosrčnosti smejal, da se mu je tresel trebuh in so polzele solze po njegovih radostnih licih.

S svojo prevdarnostjo in s svojim taktnim nastopom si je znal nadučitelj I. Košar pridobiti v vseh slojih in krogih spoštovanje in ugled. Posebno blag in naklonjen je bil kot predstojnik svojemu podrejenemu učiteljstvu.

Pokojni I. Košar menda ni imel v svojem življenju nepriijatelja. Nasprotovali in grenili dneve njegovega nesebičnega delovanja so mu le gotovi člani krajnega šolskega sveta velikonedeljskega v času, ko si je z odločno vztrajnostjo prizadeval, da dobi Vel. Nedelja novo, šolskim in krajevnim razmeram primerno šolsko poslopje. Ni se zbal ne očitkov ne zamer in neprilik, hodil je neutrudno svojo ravno pot in dosegel zaželjeni cilj. Ni monumentalna zgradba velikonedeljska šola, a je kras Velike Nedelje in najlepši spomenik, katerega je postavil blagopokojnik všolanim občinam in sebi.

Pokojni I. Košar je bil neutrudljiv delavec za dobrobit svojega naroda, a še višje je cenil tovarištvo in delo v učiteljskem društvu v prid šolstvu in učiteljskemu stanu. Takoj po svojem prihodu k Vel. Nedelji 1878. leta je pristopil kot član v učiteljsko društvo za ormoški okraj ter ostal neprekinjeno njega član do svoje smrti. Bil je opetovano predsednik in dolga leta odbornik imenovanega učiteljskega društva in se redno udeleževal društvenih zborovanj. Njegova prikupljiva in impozantna postava je očarala vse, še več je zalegla njegova prevdarna in prepričevalna beseda, s katero je posegel pogostoma v razprave in debate. Z vnemo se je zavzemal in zanimal za vse važne društvene in šolske zadeve še potem ko mu je opešal vid in se operacija na očeh ni posrečila. V znak hvaležnosti in priznanja za njegovo mnogoletno delovanje v prid društvu in šolstvu sploh, ga je imenovalo leta 1910. učiteljsko društvo za ormoški okraj svojim častnim članom ter mu izročilo po deputaciji na njegovem ljubkem domu, katerega si je postavil pri Vel. Nedelji, častno diplomo. Ni pa znala pokojnikovih zaslug ceniti prosvetna uprava, drugače bi ga ne bila pustila na večer njegovega življenja stradati pri kronski pokojnini.

Dragi tovariš-pokojnik! Vzela te nam je neizprosna smrt, a hvaležnega spomina náte nam ne more vzeti nikdo.

Ivan Košar se je rodil 11. maja 1850. leta v Ročici v lepem kraju pri Sv. Ani v Slov. goricah. Študiral je na učiteljišču v Mariboru. Najprej je služboval kot učitelj pri Sv. Ani, dne 1. januarja 1878 pa je nastopil nadučiteljsko mesto pri Vel. Nedelji. Tu je plodonosno deloval do 17. februarja 1909, ko je bil prisiljen radi ponesrečene operacije na očeh stopiti v pokoj.

Poročen je bil z Reziko, roj. Höber, iz katerega zakona se mu je rodil edini sin Robert, ki je nekaj let učitelieval na raznih osnovnih šolah, danes pa je ugleden veleposestnik in organizator v gospodarskih korporacijah pri Sv. Bolfenku na Kogu.

P.

panje skupnih interesov z drugimi stanovskimi organizacijami državnega uradništva.

Organizacija sodeluje pri vseh personalnih zadevah po svojih od učiteljstva izvoljenih zastopnikih.

X. Udruženje smatra kot svojo posebno nacionalno nalogo, delovati za duhovno zbližanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljstva iz vseh delov države, v čemur se zrcali pozitivni program Udruženja pri udejstvovanju državnega edinstva.

— **Kompromisni predlogi.** Da se doseže složno delovanje vsega učiteljstva včlanjenega v učiteljskih društvih poverjeništva UJU Ljubljana, so podpisani na svojem sestanku v Hrastniku dne 12. julija 1926 spoznali za potrebno, da pristane učiteljstvo na letošnji pokrajinski skupščini v Celju na sledeče osnovne ideje in principe naše organizacije. 1. UJU je politično neodvisna strokovna organizacija. Član UJU je lahko vsako učiteljsko društvo, ki dela v duhu pravil Udruženja. 2. Udruženje ima vršiti sledeče naloge: a) ujediniti vse jugoslovensko učiteljstvo na osnovi politične in verske svobode; b) sodelovati na napredku šolstva po priznanih sodobnih vzgojnih, učnih in upravnih načelih; c) skrbeti za kulturni in socialni napredek naroda na podlagi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokratizma; č) pospeševati in utrjevati duhovno edinstvo vseh delov našega naroda; d) ščititi državljanske pravice in zastopati moralne, materijalne in pravne interese učiteljstva; e) dvigati stanovsko moralo, zavest in disciplino članstva na osnovi stanovske ljubezni in dolžnosti; i) delati na to, da se osnuje Unija jugoslovenskega učiteljstva vseh strok. Glede na ta osnovna načela predlagamo: 3. Kandidatna lista naj se sestavi tako, da pridejo v poštev za izvolitev v ožji sosvet osnovnošolski učitelji z najmanj 15 službenimi leti in ki so znani delavci na stanovsko organizačnem polju. Priporoča se pa v interesu uprave, da ostanejo v ožjem sosvetu vsaj trije dosedanji člani. 4. Resolucija o smernicah stanovske politike naše organizacije mora biti sestavljena tako, da njena vsebina druži članstvo in nikogar ne žali. O teh predlogih naj razpravljajo ožji in širji sosvet ter delegacija. — V Hrastniku, dne 12. julija 1926. — Ljud. Potočnik l. r. — J. Gosak l. r. — Anton Gnus l. r. — Anton Skala l. r. — V. Rus l. r. Iv. Šmajdek l. r.

— **Inozemski tečaji v Berlinu**, ki jih priredi »Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht, Berlin W. 35, Potsdamer Straße 120. I. Tečaj za rokotvorje in risanje. Traja od 29. julija do 11. avgusta t. l., dnevno po 8 ur. Prvi teden se poučuje umetniška pisava, pletenje, tkanje in izdelava lutk: predvsem praktično vmes so pa tudi teoretska razglabljanja. Drugi teden je posvečen modernemu risanju: teme: smernice risalnega pouka, ustvarjanje po fantaziji, dekorativno ustvarjanje, proučavanje narave, razvijanje izraževalnih sredstev linearno risanje, grafična tehnika, vživljanje v umetnost. — Ta tečaj se vrši v državni umetniški šoli v Berlinu — Schöneberg, Grunewaldstr. 1/5. Število udeležencev 20, šolnina 40 Mk. Udeležencem bo po tečaju dana prilika, da lahko hospitirajo po berlinskih šolah vseh kategorij pri risanju in rokotvorju. — II. Tečaj za splošna šolsko-vzgojno vprašanja. Traja od 12. do 26. avgusta t. l. Predpoldnevi so posvečeni hospitiranju v različnih berlinskih šolah, popoldne se vrše predavanja. Teme predavanj: Kulturelne struje v sodobni Nemčiji. Osnovna šola in novodobne pedagoške zahteve. Nova pota pri pouku na višji stopnji Berlinske pomožne šole. Delo pri vzgoji zanemarjene dece. (Zadružne šole (Gemeinschaftsschulen). Poskusne šole, Poklicna šola. Film v šoli, Šolska farma. Celotni pouk (Gesamtunterricht), Novodobna gimnastika Mladina in oder itd. Mnogo važnosti se bo polagalo na medsebojne razgovore. Število udeležencev 40, šolnina 30 Mk. Po završenem tečaju izlet v Düsseldorf in ogledovanje tamošnjega šolstva. Reflektanti morajo svojo udeležbo takoj prijaviti in vposlati predpisan znesek.

— **Članom(icam) dolnje lendavskega okraja**, ki še dolgujejo vzlic tolikratnim opominom članarino za pretekla leta in za tekoče polletje, se daje na znanje, da naj vse zaostanke poravnajo do 1. septembra t. l., ker je drugače tovariš blagajnik prisiljen vsled zadnjega sklepa vse zamudnike iztirjati po odvetniku, kar bi bilo zelo neprijetno dotičnikom kakor društvu samemu. V izvrševanju zborovega sklepa: Janko Ozmec, t. č. predsednik

— **Poroka.** Vzela sta se Ivan Mercina, šolski upravitelj v Starem trgu pri Ložu in Milči Turkova iz Loža ter sta bila v soboto v trnovski cerkvi poročena. Čestitamo!

— **Maturanti mariborskega učiteljišča iz l. 1880. in 1881.** so se sestali 3. in 4. t. m. v prijaznem Ljutomeru kljub skrajno slabemu vremenu. Tam so nemoteno preživeli v spominu dijaških in poznejših let prisrčno in prijateljsko. Polovica jih je manjkala; nekateri radi bolezni, drugi radi slabega vremena. Izlet je bil v Mursko Soboto od koder so se vrnili premočeni zvečer v Ljutomer. V nedeljo zarana smo vsi prisostvovali sv. maši za pokojne tovariše in profesorje. Nato si z razgleda ogledali okolico in Mursko polje. Zvečer 3. julija ob sestanku in 4. julija pri skupnem obedu so se vršili pozdravi, šaljivi govori in razne napitnice s petjem, v zanimivem tovariškem in prijateljskem razpoloženju. Za dobro uspeli sestanek srčna hvala vsem ceni. gostom Posebno pa še g. Seršenu za vsestransko dobro preskrbo. Prihodnje leto se vrši enak sestanek v Slovenigradcu. Živeli!

B. R. N.

— **Služba šolskega upravitelja v Mostah pri Ljubljani** je razpisana. Prošnje naj se vložé pri pristojnem šolskem upravitelstvu najkasneje **do 20. julija 1926.** Natančen razpis glej v »Uradnem listu« štev. 63 z dne 10. julija t. l.

— **»Poljoprivredni glasnik«** ki izhaja že 6. leto v Novem Sadu, je izdal ta mesec »Slovensko številko« na 43. straneh. Vsebina je zelo zanimiva in prinaša gospodarske in statistične članke naših strokovnjakov o naših razmerah. Ta zvezek prav dobro seznanja čitatelja z našimi gospodarskimi razmerami. Med tekstom je več lepih slik, ki povečajo zanimivost revije. Škoda pa je, da je mnogo napak zlasti pri krajevnih imenih, ki so tako popačena, da jih v domovini ni mogoče najti. Prav bi bilo, da se je poslala korektura predno je izšla številka, v Ljubljano kjer bi se sigurno napake popravile. Naslovno stran krasi lepa Marčičeva slika: Bled v mesečini. Z ozirom na zanimivo vsebino bi »Glasnik« prav lahko uvrstili med strokovne knjige v naših šolskih knjižnicah.

B. R.

— **V Milan, Turin, Pariz in eventualno London** napravi 8. avgusta poučno ekskurzijo društvo »Probuda«, gospodarski odsek. Vrnitev preko Marseilla, Nize, Monte Carla in Genue. Prijave sprejema do 20. julija imenovani odsek, Ljubljana, Resljeva cesta 13/II. Tam se dobe tudi podrobneiše informacije.

— **Popravek.** V računih poverjeništva UJU Ljubljana v zadnji številki »Učit. Tovariša« stran 3. v koloni tretji razpredelnici tiskovna pomota, in sicer pod »tek. št. 4. »Popotnik« 1923.«.

Po proračunu . . . . . 33.398 Din
Po računu brez salda . . 57.527 »

Proračun prekoračen za **24.129 Din** in ne kakor je tiskano **34.129 Din**, ker se tudi vsota 45.339 Din viema s popravljenim zneskom.

—knjiž. **Za našo pedagoško knjižnico.** Tov. **Justin Rajko** je daroval naši knjižnici 120 knjig, in sicer 75 raznih šolskih, 10 metodičnih in pomožnih, 17 beletističnih, 11 pedagoških in 7 drugih znanstvenih. Tov. **Kiferle** je daroval 6 pedagoških letnikov. Obema darovalcema iskrena hvala! Našla naj bi mnogo posnemalcev. — **Knjižničar.**

— **Tovariš upokojenec** nam piše: Vaša notica »Vestnik upokojencev« v 27. številki »Učit. Tovariša« mi je ugajala. Želeti bi bilo, da se novi odbor potrudi, da nam kronskim trpinom izposluje dinarsko pokojnino. Treba trkati in trkati, ako hočemo, da se nam odpre ter nam dado one itak borne dinarčke. Dixi.

— **Učiteljska Samopomoč.** Obveščam člane, da imamo v zadnjih dneh tri nove smrtne slučaje, in sicer: 117. smrtni slučaj Karolina Wudler, Petrovče, 118. smrtni slučaj Valentina Jurčec-Bučar, Kostanjevica in 119. smrtni slučaj Antonija Horvat, Ljubljana. Posmrtnina za vse tri slučaje znaša **28.875 Din.** Nove položnice prejmete v prvih dneh avgusta t. l. Prosim Vas vse ki še niste uredili zadnje nakazilo, da hitite, sicer bo plačilo v avgustu večje. — Letošnji društveni občni zbor se bo vršil dne 18. julija 1926 ob ½8. oziroma 8. uri zjutraj v Celju. Vabljeni ste vsi, da se udeležite tega zborovanja. Posebno prijetno je za člane iz Celja ali bližnje okolice in one ki so blizu železnice. Udeležba naj bo častna!

— **Ljutomer.** Tovariši iz leta 1880. in 1881. so se ob priliki svojega sestanka v Ljutomeru 3. in 4. julija t. l. spominjali tudi mene, takrat žal odsotnega. Zahvaljujem se vsem najsrčneje za pismene pozdrave kot znak srčne kolegialnosti, želeč Vam vsem dragim veteranom še mnogo let uživati sad svojega truda v zdravju, veselju, sreči in miru! Na zdar!

Fr. Zacherl, učitelj v pok.

»BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA«. Ljubljana, Poljanski nasip 10/21 pošlje vsakemu naročniku »Učit. Tovariša« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj: ne bo Vam žal!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

—i **Imenovanja.** (Všteje let). **Josip Vedral**, za stalnega učitelja petja in glasbe na II. meščanski šoli v Ljubljani v 1. grupo II. kat. 10. stop. osn. plače s 15% po čl. 31.; **Olga Tomšičeva** za stalno učiteljico v Moravčah v 1. grupo II. kat. 8. stop. osn. pl.; **Ivanka Podreka** za stalno učit. pri Sv. Duhu na Stari Gori, v 2. grupo II. kat. 5. stop. osn. pl.; **Franja Fric** za stalno učit. žen. roč. dela v Ribnici, v 1. grupo III. kat., 5. stop. osn. plače.

—i **Imenovanja na podlagi razpisa. Josipina Mlinarič**, za stalno strokovno učit. I. žen. meščanske šole v Mariboru z 10%; **Vinko Živko**, za stalnega strokovnega učitelja meščanske šole v Slov. Bistrici. (Za 15 razpisanih mest sta se prijavila le dva prosilca.)

—i **Napredovanja.** V 1. grupo II. kat.: **Martin Petelinšek** iz Maribora z dnem 1. V. 1926; v 2. grupo II. kat.: **Ivanka Klemenčič** iz Velike Nedelje z dnem 1. VI. 1926; **Marija Radič** iz Celja z dnem 1. IV. 1925; **Leo Cepuder** iz Dol. Lendave z dnem 1. I. 1926; **Albin Smole** iz Ljubljane z dnem 1. XII. 1925; **Josipina Kumer** iz Ribnice z dnem 1. I. 1926; **Ignacij Petje** iz Sv. Lenarta z dnem 1. IV. 1926; **Ivana Dolinšek** iz Senožet z dnem 1. X. 1924; **Ana Lenarčič-Vadnal** iz Notranjih Goric z dnem 1. VII. 1926; **Fran Bernetič** od Sv. Antona z dnem 1. I. 1926; **Ljudmila Sirnik** z Vrhnike z dnem 1. X. 1925; **Marija Hladek** iz Borovnice z dnem 1. VI. 1926; v 1. grupo III. kat.: **Gizela Žen-Lekar**, učit. žen. roč. dela iz Soteske z dnem 1. V. 1926.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ *Novomeško učiteljsko društvo* je zborovalo dne 16. 6. v 1926 Novem mestu po določenem dnevnem redu.

Po pozdravu in nekaterih formalnostih je tov. *V. Menard* v dobro pripravljenem referatu podal sliko našega velikega pisatelja Ivana Cankarja od časa, ko je sedel na peči in žvečil palec do njegove prerane smrti. Za svoj izčrpen referat je žel mnogo priznanja od navzočih.

Tretja točka »Poročilo o mladinski literaturi« je odpadla vsled dolgega referata.

Nato so se izvolili delegati za pokrajinsko in državno skupščino.

Vzidava Muhove spominske plošče v Ajdovcu se odloži na jesen ali najkasneje na pomlad 1927. V ta namen izvoljeni odbor se pooblasti, da uredi vse potrebno po svoji previdnosti.

Tov. blagajničarka opozarja članstvo, da takoj plača članarino za prvo polletje.

Predsednik prečita zapisnik nadzornega odbora in gospodarskega odseka UJU. Razprava o tem se odloži na poznejši čas. — Tajnica.

+ *Zborovanje učiteljskega društva za kozjanski okraj* se je vršilo dne 8. maja 1926 v Podsredi. Navzočih je bilo 13 članov(ic), opravičila sta se dva.

Tov. predsednik otvori zborovanje pozdravljajoč navzoče, ki so se kljub slabemu vremenu vendar zbrali v zadostnem številu. Prav posebno velja njegov pozdrav sreskemu šol. referentu g. *Hinku Šumerju*, ki se je udeležil zborovanja ter gostoma g. *Štauferjevi* in tov. *Senici*. Nato preide na dnevni red.

Ad 1. Zapisnik o občnem zboru, ki se je vršil dne 6. marca t. l. v Kozjem, se prečita in odobri.

Ad 2. Prečitajo se sledeči dopisi: *a)* Kulturnega društva v Mariboru glede predavanj, prireditev, knjižnic, založništva in blagajne. Zbor sklene sledeče: 1. Predavanja se vrše pri posameznih zborovanjih. 2. Učiteljstvo, ki je včlanjeno v našem društvu, deluje povsod, kjer je kak gledališki oder. 3. Naše društvo za sedaj ne pristopi z deleži. 4. Društvo bo plačevalo letno članarino v znesku 10 Din. Tov. predsednik predlaga, da nakaže naše društvo podporo v znesku 100 Din v slučaju, če se založništvo ustanovi, kar zborovalci soglasno sprejmejo.

b) Dopis poverjeništva UJU Ljubljana, v katerem se kritikuje vmešavanje v notranje poslovanje poverjeništva, se vzame na znanje.

c) Na dopis poverjeništva UJU Ljubljana glede poslovanja med društvi in poverjeništvom poziva tov. predsednik vse člane k točnemu plačevanju članarine, posebno pa one, ki so v zaostanku še za leto 1925.

d) Dopis iz seje ožjega sosveta se vzame na znanje.

e) Prečita se zapisnik seje nadzornega odbora in gospodarskega odseka UJU.

f) Dopis mariborskega učit. dr., v katerem se predlaga, naj se imenuje sodno zapriseženega izvedenca, ki naj revidira finančno stanje poverjeništva od leta 1925. naprej. Naše društvo se priklopi sklepu ožjega sosveta.

Ad 3. Tov. *Hernaus* poda globoko zasnovano predavanje: *Konstrukcija koledarja*, kateremu so vsi navzoči z zanimanjem sledili. Tov. predsednik se mu v imenu vseh zborovalcev prisrčno zahvali za poučno predavanje.

Ad 4. Za pokrajinsko skupščino, ki se bo vršila v Celju, in za glavno skupščino v Beogradu se javijo delegati in namestniki prostovoljno.

Ad 5. Pri tej točki se določi, da se vrši prihodnje zborovanje meseca septembra v Kozjem. Ker drugih slučajnosti ni, zaključi tov. predsednik zborovanje.

+ *Skupno zborovanje učit. društev za pol. okraj Ljutomer in Ptuj z okolico*, ki se je vršilo dne 12. junija 1926 v Ljutomeru.

Tov. predsednik *Mavrič* pozdravlja v kratkem, a jedrnatem govoru vse navzoče člane in članice, zlasti pa goste iz ptujskega okraja. Povdarja, kako važna je naloga društvenega stika in se spominja skupnih zborovanj z ormoškim učit. društvom v Jeruzalemu in v Žerovincih. Posebno še pozdravlja tov. Porekarjevo in njenega očeta. Svoj govor konča z besedami: Živeli! Dobrodošli! Ob priliki vam vrnemo obisk. — Tov. predsednik *Musek* se nato zahvali za pozdravne besede in gostoljuben sprejem.

Preide se k drugi točki dnevnega reda. Tajnica prečita zapisnika zadnjega zborovanja in odborove seje, ki se odobrita. Nato prečita tov. predsednik *Musek* dopise, došle na ptujsko učit. društvo. K dopisom, došlim na ljutomersko učit. društvo, se pripomni sledeče: K dopisu poverjeništva UJU Ljubljana, da pristopi članstvo kot podpornik Pevskemu zboru slov. učiteljstva, se predlaga, da naj vsak član prostovoljno pristopi. Tov. *Žacherl* predlaga, naj pristopi učit. društvo, a se naj počaka do konca leta in da se članarina krije iz morebitnega prebitka.

Slediti bi moralo sedaj predavanje tov. *Kunsta*. Med tem, ko si je predavatelj pripravljal razna nazorila za svoje predavanje, se je stavil izpreminjevalni predlog, da se najprej izvolijo namestniki delegatov za pokr. skupščino in delegati ter njih namestniki za glavno skupščino. Predlog se sprejme in izvolijo delegati in namestniki.

Nato sledi jako zanimivo in nazorno predavanje tov. *Kunsta*: *»Elektrika v delovni šoli«*. Natančneje se je predavatelj bavil s tehniko šibkega toka. Vso snov je obravnaval metodično. Da bi bilo predavanje še bolj zanimivo, je predavatelj po metodičnem izvajanju pokazal krasno izdelane risbe o predelani snovi. Dasitudi je trajalo predavanje precej dolgo, vendar so mu vsi navzoči sledili z največjim zanimanjem, kar je pokazalo živahno odobravanje na koncu govora. Razvije se kratka debata, so li učila tvrdke Kosmos iz elektrotehnike priporočljiva, kar predavatelj zanika, ker imajo nekaj napak. Šola si naj raje nabavi dober elektromagnet in nekaj materijala, da si napravi priproste aparate sama. Tov. *Peček* je mnenja, da se učila lahko sestavi po modelih, čemur pa tov. *Kunst ugovarja*, ker modeli ne odgovarjajo resnici. — Tov. *Mavrič* se mlademu, a delavnemu in idealnemu tovarišu Kunstu najlepše zahvali za dobro uspelo predavanje in izrazi željo, da bi nam še večkrat podal tako zanimivo temo. — Radi pozne ure se predavanje tov. *Mavriča* o reviziji pravil UJU opusti ter se poveri in pooblasti delegate, da o zadevi razmišljajo in pri skupščini stavijo primerne predloge.

Pri naslednji točki: *Razne stanovske in šolske zadeve* se tov. Mavrič informira pri navzo-

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom
izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah
zvezke Učiteljske tiskarne.
Zvezki se prodajajo v korist „UČITELJSKEGA KONVIKTA“ v Ljubljani in „UČITELJSKEGA DOMA“ v Mariboru.

čem sres. šol. nadzorniku *Karbašu* glede dopustov šol. upraviteljev o počitnicah. Tov. nadzornik poda zadovoljiva pojasnila.

Ker ni nobenega predloga, zaključi tov. *Mavrič* zborovanje z željo, da bi vsi preživeli počitnice prav prijetno. Naslednje zborovanje pa določi odbor.

Zborovanje se je zaključilo ob ½13. uri.

+ *Učiteljsko društvo za šoštanjski okraj* je zborovalo 17. junija 1926 v Šoštanju.

Predsednik pozdravi navzoče člane, zlasti novovstopivše tovariše in tovarišice: *Petruna* iz Cirkovc, *Rauterjevo* iz Šoštanja in *Bekerjevo* iz Št. Janža ter preide na dnevni red.

Došli dopisi se prečitajo in vzamejo na znanje. — O občnem zboru Učit. doma v Mariboru je poročal na kratko tov. *Vrečko*. — Izpreminjevalni predlogi o izpremembi pravil UJU so bili soglasno sprejeti.

O tečaju za rokotvorni pouk je poročal tov. *Tajnik*. Sklenilo se je, da bo v pričetku šol. leta 1926./27. enodnevni tečaj za rokotvorni pouk v Velenju obvezen za vse člane.

Izvolijo se nato delegati in namestniki za pokrajinsko in državno skupščino.

Sklepi:

1. Šoštanjsko učit. društvo vzame poročilo nadzornega in gospodarskega odseka UJU z dne 31. marca in 1. aprila 1926 na znanje, ker ni pričakovati, da bi ponovna revizija olajšala gospodarski položaj poverjeništva Ljubljana. Deficit se naj 10% amortizira, članarina pa naj ostane na sedanji višini. Pri poverjeništvu se naj uvede štedenje v vsakem oziru. Zato naj tudi funkcijonarji poverjeništva omeje svoja službena potovanja na najnujnejše slučaje.

Zvonček se naj ponudi Učiteljski tiskarni in obseg listov skrči.

2. *Na pokrajinski skupščini je razjasniti razmerje med poverjeništvom in Učiteljsko tiskarno. Zahtevamo, da sprejme odbor Učit. tiskarne vse člane UJU, ki svoj pristop prijavijo, sicer smatramo, da »Učit. tiskarna ne reflektira na sodelovanje učiteljstva. Deleži pri Učit. tiskarni naj bi ne presegali 100 Din.*

3. Pri poverjeništvu je uvesti točno knjigovodstvo.

4. Važnejše zadeve naj rešuje ožji sosvet, zadeve pa, ki tangirajo celokupno učiteljstvo, širji sosvet, odnosno se naj da možnost učiteljskim društvom, da se izjavijo o predlogih.

5. Društvo odobruje deklaracijo ter odločno zahteva, da se prepreči vrnitev stare smeri in slabega gospodarstva pri poverjeništvu.

Predlogi k spremembi pravil UJU:

1. Do novega osnovnošolskega zakona naj ostane sedanji ustroj organizacije po poverjeništvih z dosedanjim delokrogom.

2. Glavni in izvršilni odbor naj ostaneta v dosedanjem obsegu.

3. Člani UJU so sreska učiteljska društva. Člani in odborniki sreskih učiteljskih društev so lahko vse aktivne in upokojene učne osebe osnovnih, meščanskih in strokovnih šol, nastavniki učiteljišč, veroučitelji, učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice.

4. Slušatelji višje pedagoške šole naj bodo včlanjeni pri učiteljskem društvu, v katerega področju študirajo ali pa ostanejo člani društva svojega rednega službovanja.

5. Širši glavni odbor in izvršilni odbor naj se volita na državni skupščini. Mandati trajajo dve leti.

6. Pokrajinske skupščine se naj vršijo vsako leto do 15. avgusta, državne skupščine vsako drugo leto.

7. Neodvisnost organizacije od političnih strank se naj v smislu naše deklaracije po paragrafu 2. provede in jasno izrazi.

+ *Marenberško učit. društvo*, 5. junija v Marenbergu. (Dodatek):

III. Predlogi za pokrajinsko skupščino v Celju.

1. UJU naj urgira še enkrat čim hitrejše izplačilo razlik učiteljem pri prosvetnem in finančnem ministru;

2. naj posreduje pri šol. oblasti, da se ne bo obremenjevalo šol. upraviteljev po nepotrebnem s pisarniškim delom;

3. poverjeništvo naj deluje na to, da se odpravijo denarne in druge zbirke po šolah;

4. določi državna himna;

5. da stopi UJU v stik z inozemskimi učiteljskimi organizacijami;

6. da se ukine odlok, ki predpisuje učiteljicam frizuro in nošo.

IV. Določitev smernic delegatom za skupščino. — Delegati naj se strogo drže deklaracije in pristanejo le na morebitno preureditev njene stilizacije.

V. Pri slučajnostih se določi prihodnje zborovanje na čas v prvi polovici septembra v Vuhredu.

+ *Učiteljsko društvo za srez Murska Sobota* je zborovalo v soboto, dne 12. junija v Murski Soboti.

Mesto odsotnega predsednika je zborovanje otvoril in vodil društveni podpredsednik tov. *Hočevar*. Kot gost je prisostvovala zborovanju gospa tovarišica *Pernat-Toplakova*, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuju.

Zapisnik zadnjega zborovanja sta overovila tovariša Deškovič in Weit.

Dopisi: Pretresal se je zlasti dopis: poročilo nadzornega odbora o stanju blagajne UJU poverjeništvo Ljubljana. Po daljši debati se je društvo izreklo za sklep mariborskega učiteljskega društva, to je: blagajniške knjige UJU pov. Ljubljana preglej strokovnjak! — V ostalem je tajnik sporočil članstvu vsebino vseh došlih dopisov.

Delegati. Nato so se izvolili delegati in namestniki za pokrajinsko skupščino.

Predlogi društva za pokr. skupščino: 1. Ukinejo naj se vsakovrstna nabiranja prispevkov po šolah. Ostane naj v veljavi edino zbiranje piruhov za Jug. Matico. — 2. Proslave na osnovnih šolah naj se omeje na minimum. — Življenjepise jugoslovenskih velmož naj učitelj obravnava vedno, ko nanese v to prilika med poukom. — 3. Prosvetna uprava naj knjige, ki jih doslej priporoča v nabavo učiteljstvu, šolarskim in učiteljskim knjižnicam, nabavi sama ter jih dostavi šolarskim in učiteljskim knjižnicam. — 4. Učiteljske skupščine — pokrajinske in glavne — naj bodo mirne, dostojanstvene, vredne učiteljskega stanu. Neprijetni prizori in razburjenja naj se zaduše že v kali.

Društveni blagajnik je poročal o stanju blagajne ter apeliral na one, ki so s članarino zaostali, da svoj dolg poravnajo, sicer nam na pokr. skupščini ne bo mogoče glasovati.

Tajniki pedag. krožkov so podali ustmeno svoja poročila. Pismena poročila naj vpošljejo društv. tajniku, ki sestavi celotno poročilo za objavo v »Prosveti«.

Sreski šolski referent tov. g. *Cvetko* je podal pregledno poročilo o inšpekcijah na osnovnih šolah v srezu ter navodila za nadaljnje delo. Zlasti je povdarjal potrebo o nadaljnji izobrazbi učiteljstva.

Od 100 društvenih članov je prisostvovalo zborovanju 76 članov in članic. — Tajnik.

+ *Učiteljsko društvo srezov Maribor desni in levi breg* je zborovalo 5. junija t. l. ob 11. uri v osnovni šoli pri Šent Ilju v Sl. goricah.

Udeležba: od 114 članov 64 navzočih.

Tov. predsednik *Šijanec* je otvoril s krasno zasnovanim uvodnim govorom zborovanje, pozdravil navzoče članstvo, ki se je odzvalo njegovemu klicu ter prišlo zborovat v Šent Ilj, na severno mejo naše domovine, zahvalil se je tudi tovarišem iz Šent Ilja, ker so nas tako lepo in gostoljubno sprejeli v svojo sredino. Po tem uvodu preide na dnevni red zborovanja.

Po overovljenju zadnjega zapisnika se prečitajo po zadnjem zborovanju došli dopisi.

Poverjeništvo UJU v Ljubljani priporoča, da pristopi naše članstvo kot podpornik »Pevskemu zboru slov. učiteljstva v Ljubljani«. Na predlog tov. Mirka Vaude se določi za naše društvo poverjenik, katerega naloga bi bila zbirati za ta pevski zbor navdušene člane in jih potem javiti Ljubljani. Poverjeniške posle bo opravljala tovarišica Srbinšek iz Frama. Podporniki plačajo letno 12 Din, ustanovniki pa enkratno 500 Din.

Tov. *Košutnik*, šol. upravitelj v Šent Ilju, je obširno in v zelo zanimivi obliki referiral o »zgodovini Sv. Ilja, s posebnim ozirom na razvoj tamkajšnjega šolstva in o borbi za slovensko šolo pred in po prevratu«. Iz predavanja je bilo razvidno, s kakimi načini in sredstvi so delali naši narodni nasprotniki, da bi nas čim prej izpodrinili na naši grudi in zatrli. Želje po slovenski šoli so znali že v kali zatreti, razvoj nemških šol pa so pospeševali z vsemi sredstvi. Za raznarodovanje naše dece je skrbel zloglasni »Schulverein« in težko je bilo delo našega obmejnega učiteljstva v Šent Ilju in tudi drugod ob meji, da je moglo po prevratu parirati vpliv nemških šol. Bridke misli so nas navdajale, ko nam je pravil tovariš dalje, koliko dela so imeli po odhodu avstrijskih vojakov z urejevanjem šolskih prostorov, knjižnic, arhivov, uradnih knjig in spisov, potem z upornimi ponemčenimi šolarji in njihovimi starši, dokler še niso bile definitivno določene meje med našo kraljevino in Avstrijo. »Po celodnevnem napornem delu pa niti ponoči nisi imel miru, kajti od meje sem nas je dramilo pokanje pušk, reglanje strojnic in grom topov. Zdaj, zdaj, smo mislili, nas bodo zgrabili »volksverovci«. Toda, sedaj je že dobro, a delo še ni in še dolgo ne bo končano!« — Tako nam je razlagal tovariš! In nagrada? — smo mislili mi. Nič — ne za trud, ne za strah, ne za trpljenje, ne za vztrajnost — nič!

Burno aplavdiranje koncem predavanja je bilo tovarišu Košutniku zahvala za njegovo krasno predavanje.

Ko je bil oficijelni del zborovanja zaključen, je šlo učiteljstvo k skupnemu obedu, kjer je razveseljeval zbrane zopet tov. Košutnik s svojimi zanimivimi izvajanji humorističnega značaja!

Pred odhodom so navzoči zapeli še nekaj lepih pesmi pod spretnim vodstvom tov. M. Vaude. Videli ali pravzaprav slišali smo, da imamo v našem društvu imeniten pevski materijal. Škoda, da se še doslej ni posrečilo ustanoviti stalnega pevskega zbora v okviru našega društva.

Končno še je želel tov. predsednik odhajajočim vesele počitnice. — Tajnik.

+ *Učit. društvo za Maribor in bližnjo okolico* je zborovalo dne 11. junija 1926 v Mariboru.

Po pozdravu navzočih, zlasti nanovo vstopivše tov. gdč. Jelisave Kokol, preide predsednik na dnevni red. Pri dopisih objasni svoječasni dopis poverjeništva Ljubljana glede na vmešavanje nepoklicanih činiteljev v notranje zadeve poverjeništva; prebere nadalje »Deset resnic«, poslanih od bivš. pov. g. Jelenca in obrazloži dopis, poslan od Ferijalnega Saveza glede na pristop članov v F. S. Članstvo je vzelo dopise brez debate na znanje. Učit. društvo pa je poslalo v tem času lastni dopis na poverjeništvo UJU v Ljubljani s prošnjo, da se na pristojnih mestih posreduje, da se bodo opcije učiteljev, pregnanih iz zasedenega ozemlja, reševale kot nujne, da se velikim županom ponovno izda dovoljenje, da v svojem področju nastavljajo te učitelje kot kontraktualne uradnike in da se tem učiteljem v izdanih rešenjih ne šteje službena doba le od sprejema v službo v Jugoslaviji, ampak vsa službena doba. Učit. društvo za Maribor in bližnjo okolico je prepričano, da se bo ta zadeva na pristojnih mestih v najkrajšem času rešila in da bodo kmalu mnogi tovariši rešeni svojega obupnega položaja.

2. *a)* Delegatom se naroča, naj se drže pri delegacijskem zborovanju sklepov Učit. društva za Maribor in bližnjo okolico, sprejetih na rednih zborovanjih; smernice za delegate so najlepše podane v svoječasno sprejetem in že natisnjenem predlogu k izpremembi člena 1. in 2. pravil UJU.

b) Delegati ne smejo glasovati za absolutorij blagajniku in ne sprejeti proračuna za leto 1927., če se ne bo izvršila revizija blagajne poverj. Ljubljana v smislu sklepa učit. društva, natisnjenega v »Učit. Tov.«.

c) Delegati naj stavijo na skupščini predlog, naj šolska upraviteljstva kratkomalo zavrnejo vse dopise raznih korporacij, v katerih prosijo za pobiranje raznih prispevkov — oziroma naj teh dopisov ne vpoštevajo.

č) Pri volitvah v ožji sosvet na pokr. skupščini v Celju naj se poizkusi doseči skupen nastop vseh delegatov iz marib. oblasti v svrho primernega zastopstva društev iz te oblasti; sprejme naj se tudi nujni predlog, da se ustanovi za mariborsko oblast v Mariboru oblastno strokovno tajništvo.

3. Med predlogi se sprejme Grčar-Kutinov predlog, ki se glasi: Nalaga se odboru, da pri lokalnih prosvetnih oblastvih intervenira in povzame korake pri društvenih centralnih instancah za intervencijo pri prosvetnem ministrstvu, da se opusti praksa razveljavljenj službenih natečajev, oziroma, da se opusti popolnitev sistemiziranih službenih mest brez natečajev, kar je v veliko škodo šolstvu in stanu in dela nepotrebne zmešnjave v prosvetni upravi. Sprejme se tudi predlog tov. Pučelika, naj odbor prouči vprašanje, kako bi se v tej stanovanjski bedi pomagalo učiteljem, ki so po upokojitvi ostali brez stanovanja. Končno je bil še sprejet predlog odbora, da se pošlje upravnemu svetu Učiteljske tiskarne dopis glede na vzprejem članov.

„Kulturni pionirji".

Na svoje javno vprašanje, ki sem ga priobčil v »Učit. Tov.« z dne 17. junija t. l., sem dobil odgovor v tem listu z dne 2. julija t. l. Odgovor sem mogel prečitati šele danes, ker sem bil dlje časa odsoten iz domovine.

Na točno stavljeno vprašanje nisem dobil odgovora, ki bi ustrezal resnosti stvari. Iz obilice besed, ki en vedo, kako bi obšle jedro vprašanja, se na prvem mestu zrcali ost podtikanja: »Žalibog pa izgleda, da gre še za nekaj drugega in ne le za stvar.« Ob koncu pa me odgovarjalec napotuje do tovariša Jelenca, ki ni s kleveto v 23. številki »Učit. Vov.« v nobeni zvezi. Med začetkom in koncem — besede! In navmes citat iz mojega članka z dne 7. januarja 1920 v tem listu, ki je tedaj prestopil v 60. letnik: spis zgodovinskega okvira naj utemeljuje ali vsaj opravičuje »tisto nekoliko krepko konstatacijo«... Na ta način, dragi prijatelji, je polemika nemogoča, ako nečemo preskočiti do nadaljnjih osebnih žalitev in s plohami besed odvrniti pozornosti od stvari same.

To poudarjam, ves prežet od resnobe časa in zadeve, ki me sili v pozorno rezervo, ko ji bo treba potegniti meče junaškega in stvarnega boja za čast in pravdo nas vseh!

Moje javno vprašanje je ostalo odprto: prirodno torej, da ni utešeno ranjeno dobro ime nikogar prizadetih. S to konstatacijo zaključujem s svoje strani vsako brezplodno prerekanje in prehajam na dnevni red pozitivnega poklicnega in nacionalnega dela! Čas bo sodnik!

V Ljubljani, dne 13. julija 1926

E. Gangl l. r.,
član UJU.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS-ove informacije so vsikdar točne izčrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS-ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina
LJUBLJANA

Pelikan
ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

POZOR!

Šolska vodstva! Krajni šolski sveti!

OLJE PROTI PRAHU ZA IMPREGNIRANJE PODOV V ŠOLSKIH SOBAH IN PISARNAH

Vam ponuja

RAFINERIJA DRAVOGRAD

po Din 4·50 za 1 kg, brez neprijetnega vonja; za 1 m² se potrebuje 0·20–0·30 kg

★

Mnogoštevilne reference so na razpolago. RAFINERIJA DRAVOGRAD je edina v državi, ki izdeluje olje iz domačih surovin in se s cenjenimi naročili podpira domača industrija.

★

RAFINERIJA DRAVOGRAD v Dravogradu

Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik v Ljubljani. Izdajatelj: UJU — poverjeništvo Ljubljana, odgovarja Ivan Dimnik v Ljubljani.
Tiska „Učiteljska tiskarna" v Ljubljani; zanjo odgovarja France Štrukelj v Ljubljani.